

Öğretmen Adayları İçin Aile Katılımına Yönelik Tutum Ölçeğinin Geliştirilmesi: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması *

Dr. Çiğdem YAVUZ GÜLER

yavuz_cigdem@yahoo.com

Özet: Bu çalışmanın temel amacı öğretmen adaylarının aile katılımına yönelik tutumlarını ölçmek amacıyla bir ölçme aracı geliştirmek ve bu ölçeğin geçerlik ve güvenirliliğini ortaya koymaktır. Bu amaçla oluşturulan 36 maddelik deneysel form 298 öğretmen adayına uygulanmıştır. Açıklayıcı ve doğrulayıcı faktör analizlerinden sonra ölçek, İşbirliğini destekleyici tutumlar (15 madde) ve İşbirliğini engelleyici tutumlar (10 madde), alt ölçeklerinden toplamda 25 maddeden oluşan iki faktörlü bir yapı göstermektedir. Bu iki faktörün birlikte açıkladıkları toplam varyans 43.62'dir. Doğrulayıcı faktör analizi sonuçları; öğretmen adayı örnekleminde kurulan modelin veriyle yeterli bir uyum gösterdiği ($\chi^2=619.86$; $sd=274$, $p<.01$; $\chi^2/sd=2.26$; SRMR=0.057; RMSEA=0.065; CFI=0.90; IFI=0.90), bu nedenle ölçeğin yapısal geçerliğe sahip olduğunu göstermektedir. Aile Katılımına Yönelik Tutum Ölçeği'nin toplam puan üzerinden iç tutarlık katsayısı ise .92 olarak bulunmuştur. Bu bulgulardan yola çıkarak ölçeğin, öğretmen adaylarının aile katılımına yönelik tutumlarını belirlemede geçerli ve güvenilir bir ölçek olduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Aile Katılımı, Öğretmen adayı, Tutum, Ölçek Geliştirme, Geçerlik, Güvenirlik

Development of a Scale of Attitude towards Family Involvement for Preservice Teachers: A Validity and Reliability Study

Abstract: The aim of the study is to develop a scale to determine the attitudes of preservice teachers towards family involvement and to conduct validity and reliability analyses. The trial scale composed of 36 items, formed with this aim, has been applied to 298 preservice teachers. The scale consisted of two factors named "Attitudes supporting collaboration-15 items" and "Attitudes preventing collaboration-10 items" and a total of 25 items according to the results of exploratory and confirmatory factor analysis. These two factors explain % 43.62 of the total variance. The results of Confirmatory factor analysis revealed that the model showed consistency with the data and consequently proved the scale had structural validity ($\chi^2=619.86$; $sd=274$, $p<.01$; $\chi^2/sd=2.26$; SRMR=0.057; RMSEA=0.065; CFI=0.90; IFI=0.90). The internal consistency coefficient (Cronbach Alpha) of "The Scale of Attitude toward Family Involvement" was .92. As a conclusion, the scale has enough psychometric features and is a valid and reliable scale that can be used to examine attitudes of preservice teachers towards family involvement.

Key Words: Family Involvement, Preservice Teachers, Attitude, Scale Development, Validity, Reliability

* Bu makale, yazarın İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde yaptığı "Öğretmen Adaylarını Ailelerle Çalışmaya Hazırlama: Bir Müfredat Programı Önerisi" başlıklı doktora tezinin bir bölümünü içermektedir.

1. GİRİŞ

Ailelerle ilişki ve işbirliği eğitimin ayrılmaz bir parçasıdır. Çocuğun aile sisteminden bağımsız düşünülmediği noktada aileleri eğitim sürecine katmak öğretmen için kaçınılmaz bir gerekliliktir. Aile katılımı, aile ve okul arasında ilişkinin güçlendirilmesi ve ailenin çocuğun eğitiminde daha etkin rol alması olarak tanımlanabilir (Erkan, 2010, 29). Araştırmalar aile katılımının öğrencilerin akademik başarılarını etkilediğini ortaya koymaktadır (Arvizu, 1996; Asher, 1988; Bauch, 1988; Becher, 1986; Chavkin, 1991; Chavkin ve Williams, 1993; Chen ve Fan, 2001; Coleman, 1991; Davies, 1988; Eagle, 1989; Epstein, 1988b, 1995; Henderson ve Berla, 1994; Hickman vd., 1995; Ho ve Williams, 1996; Keith vd., 1993, 1998; Lamdin, 1996; Lee, 1994; Moles, 1993; Wilson, 2009). Matunszny vd. (2007), aile katılımının olumlu etkilerini şu şekilde sıralamışlardır; a) Öğrenci başarısı, b) Öğrencilerin eğitsel isteği, c) Öğrencilerin okulda kalma sürelerinde artış, d) Öğretmenlerin öğretme alışkanlıklarında kendilerini etkili algılamaları, e) Ebeveynlerin okulu takdir etmeleri, f) Ailelerin kendi eğitsel alıştırmalarını arttırma isteklerinde artış, g) Ebeveynlerin ebeveyn becerilerine ilişkin kendilerini yeterli algılamaları, h) Bağımsızlığı arttırmaya ilişkin öğrenci dürtüsü.

Aile katılımı öğrenciler, ebeveynler ve öğretmenler için olumlu sonuçlar doğursa da aile katılımının sağlanması ile ilgili birçok güçlük yaşanmaktadır. Bu güçlükler zaman kısıtlılığı (Hand in Hand, 1999' dan aktaran Morgan, 2008; White-Clark ve Decker, 1996), yararlılığına inanmama ve okuldan davetin ya da talebin olmaması, ebeveynlerin de çocuklarına yardım etme konusunda yetersiz beceri ve yeterlilikte olmaları (Comer ve Haynes, 1992; Epstein ve Dauber, 1991; Hoover-Dempsey ve Sandler, 1995, 1997), geçmiş deneyimlerden kaynaklanan hisler ve inançlar (McBride ve Lin, 1996; Wilson ve Wilson, 1994), dil ve kültürle ilgili konular (Goldenberg vd., 2001; Yao, 1988) gibi konulardan kaynaklanabildiği gibi öğretmenlerin olumsuz tutumlarından da kaynaklanabilmektedir (Abdullah vd., 2011; Dor ve Rucker-Naidu, 2012; Epstein ve Dauber, 1991; Gu ve Yawkey, 2010; Ndun, 1994). Günümüzde birçok okul ve öğretmen hala geleneksel yönelimli bir eğitim yaklaşımını benimsemektedir, bu geleneksel yapı çocuk eğitiminde aile sisteminin etkisini göz ardı edebilmektedir (Burton, 1992). Öte yandan öğretmenlerin başarılı aile katılım programlarında merkezi bir rol oynadığı bilinmektedir (Dauber ve Epstein, 1993). Öğretmen tutumları sınıf içerisinde aile katılımına ilişkin öğretmen desteğini etkileyen önemli bir değişkendir (Swick ve McKnight, 1989). Öğretmenlerin inanç ve geçmiş deneyimleri ailelerin katılımını etkilemektedir. Liontos' a (1992) göre dezavantajlı öğrencilerin başarısına ilişkin düşük beklentiler öğretmenlerde ve okul personelinde pasif bir tutum yaratmaktadır. Öğretmenlerin arkadaşça

olmayan tutumu ailelerde iyi karşılanmadıkları hissini oluşturmakta ve aile ve öğretmen arasındaki iletişimin olumsuz konular merkezinde dönmesine yol açmaktadır.

Bir çok çalışma aile katılımı üzerinde öğretmen ve öğretmen adaylarının tutum ve inanışlarının etkili olduğunu ortaya koymaktadır (Abdullah vd. , 2011; Arsenault, 1991; Baum ve McMurray-Schwarz, 2004; Epstein ve Backer, 1982; Graue ve Brown, 2003; Jones vd., 1997; McBride, 1991; Moseman, 2003; Pedro, vd., 2012; Stallworth ve Williams, 1982; Starling, 1991). Öğretmen adaylarının da ebeveynler ve okullar hakkında kendi değerlerini, inanış ve düşüncelerini incelemeleri son derece önemlidir (Tichenor, 1998). Öğretmen adaylarının aile katılım aktiviteleri için hazırlanmaları onların aile katılımı konusunda ne hissettiği ve öğretmen olarak pratikte ne yaptıklarını etkilemektedir (Katz ve Bauch, 1999). Kirschenbaum (2001)' e göre bilgi, tutum ve beceriler öğretmenleri ailelerle çalışmaya hazırlamaya ilişkin öğretmen eğitiminin anahtar öğeleridir. Eğer öğretmen adayları bu konuda hazırlandıklarını düşünür, aile katılımının önemine ve yararına inanırlar ve ebeveynlerle etkili olarak çalışma stratejileriyle donatılırlarsa aile katılımını daha aktif olarak sağlayacaklardır (Knopf ve Swick, 2008; Pedro, Miller ve Bray, 2012; Tichenor, 1998).

Öğretmen adaylarının aile katılımına yönelik tutumlarının değerlendirilmesinin öğretmen eğitimlerinde bu tutuma yönelik yapılacak önleyici eğitim ve hizmetlerin planlanması ve eğitim sistemi içerisinde bu tutumun değiştirilmesine yönelik yapılacak müdahale çalışmaları için önemli olduğu ifade edilebilir. Konuyla ilgili yurt dışı literatür incelendiğinde öğretmenlerin (Arsenault, 1991; Becker ve Epstein, 1983; Epstein vd., 1993; Gu ve Yawkey, 2010; Hoover-Dempsey vd, 2000; Jacobson, 1991) ve öğretmen adaylarının (Denessen vd., 2009; Epstein, 1988; Foster ve Loven, 1992; McBride, 1991; Tichenor, 1998) aile katılımına yönelik tutumlarını ölçmek için hazırlanmış çeşitli ölçme araçlarına rastlanmaktadır. Ülkemize ait literatür incelendiğinde ise öğretmenlerin okul aile birlikteliği ve aile katılımı ile ilgili daha çok görüşlerinin incelendiği ve bu görüşlerin çoğunlukla görüşme (Abbak, 2008; Akkaya, 2007; Erdoğan ve Demirkasımoğlu, 2010; Yıldırım ve Dönmez, 2008) ya da anket (Abbak, 2008; Genç,2005; Ünüvar, 2010) yoluyla ölçüldüğü görülmektedir. Bunların dışında aile katılımına yönelik tutum ölçümüne ilişkin olarak Lindberg ve Demircan'ın (2013) Epstein ve arkadaşları tarafından geliştirilen "Ortaöğretim Okullarında Aile Katılımı: Öğretmen ve Veli Ölçekleri"ni ve Kaya'nın (2007) ise "Öğretmenlerin aile katılımı ile ilgili tutumları" adlı ölçeği Türkçeye uyarladığı görülmektedir. Sabancı (2009) ise biri yöneticilere ve öğretmenlere; biri de velilere uygulanmak üzere hazırlanmış iki formdan ve iletişim, gönüllü katılım, evde öğrenme, destekleyici ev ortamı, işbirliği ve karar verme olmak üzere 5 boyuttan

oluşan bir ölçek geliştirmiştir. Bununla birlikte ülkemize ait literatürde öğretmen adaylarının aile katılımına yönelik tutumlarını ölçen bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu çalışmanın amacı öğretmen adaylarının aile katılımına yönelik tutumlarını belirlemek üzere geçerliği ve güvenilirliği sınanmış bir ölçme aracı geliştirmektir.

2. YÖNTEM

2.1. Çalışma Gurubu

Araştırmanın çalışma grubunu; İstanbul Üniversitesi'nin Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi ve Marmara Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde öğrenim görmekte olan 298 öğrenci oluşturmaktadır. Ölçeklerin geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarının yapıldığı öğretmen adayları grubunun %59.4'ü kadın, %40.6'sı erkek, %43.6'lık kısmı devlete bağlı bir genel liseden, %31.9'u ise Anadolu Lisesi'nden mezundur. %19.1'i Sınıf Öğretmenliği, %31.5'i Sosyal Bilgiler Öğretmenliği, %16.4'ü Fen Bilgisi Öğretmenliği, %8.4'ü Matematik Öğretmenliği, %8.7'si Resim Öğretmenliği, %10.7'si Tarih Öğretmenliği, %5'i ise Müzik Öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğrencilerden oluşmaktadır. Çalışmada öğretmenlik bilgi ve becerilerin öğrenilmesine dair derslerin en azından yarısının tamamlanmış olmasının ölçülecek özellik açısından bir alt yapı oluşturduğu düşünülerek çalışma gurubunda sadece 3 ve 4. Sınıf öğrencilerine yer verilmiştir. Öğrencilerin %42.3'ü 3. Sınıf, %57.7'si ise 4. Sınıf öğrencisidir.

2.2. Ölçme Aracının Geliştirilmesi

Bu aşamada öncelikle ölçek için literatür taraması yapılmıştır. Ölçek maddelerinin hazırlanmasına kaynaklık etmesi için literatürde aile katılımı ile ilgili kuramsal veriler ve ilgili araştırmalar ile söz konusu değişken ile ilgili boyutları ölçen ölçeklere ilişkin yayınlar incelenmiş, literatürden çıkan veriler ışığında Aile Katılımına Yönelik Tutum Ölçeği için madde havuzu oluşturulmuştur. Oluşturulan ölçeğin kapsam geçerliliğinin sağlanabilmesi için uzman görüşüne başvurulması yoluna gidilmiştir. Maddeler aile katılımı-okul aile işbirliği-ailelerle çalışma konularında uzman kişilerin görüşüne sunulması için hazırlanmıştır. Hazırlanan Aile Katılımına Yönelik Tutum Ölçeği uzman görüşünün alınması amacıyla konuyla ilgili çalışmaları bulunan Türkiye'nin çeşitli Eğitim Fakültelerinde görev yapan biri profesör, ikisi doçent ve diğer ikisi yardımcı doçent 5 öğretim üyesi ile Ölçme Değerlendirme konusunda uzman bir Psikoloji Doçenti olmak üzere 6 uzmana gönderilmiş, uzmanlardan maddelerin anlaşılabilirliği, maddelerin ölçülmek istenen özelliği ölçüp ölçmediğine ve çıkarılması ya da eklenmesi önerilen maddelere ilişkin alınan

geribildirimler doğrultusunda maddeler yeniden biçimlendirilmiş ve ölçeğin 36 maddelik deneme formu oluşturulmuştur.

2.3. Verilerin Toplanması

Aile Katılımına Yönelik Tutum Ölçeği'nin deneme formu, kısa bir demografik bilgi formu ile birlikte, gerekli izinler alınarak, İstanbul Üniversitesi'nin Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi ve Marmara Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde öğrenim görmekte olan gönüllü 298 öğrenciye sınıf içerisinde araştırmacı tarafından ortalama 15 dakikada uygulanmıştır. Ölçeğin deneme formunda öğrencilerden her bir durumun kendilerine ne kadar uygun olduğunu 1 ile 5 arasında tamamen katılıyorum (5), katılıyorum (4), kararsızım (3), katılmıyorum (2) ve kesinlikle katılmıyorum (1) şeklinde derecelyerek belirtmeleri istenmiştir.

2.4. Verilerin Analizi

Çalışmada veri analizi yöntemi olarak faktör analizi kullanılmıştır. Faktör analizi, birbiriyle ilişkili p tane değişkeni bir araya getirerek az sayıda ilişkisiz ve kavramsal olarak anlamlı yeni değişkenler (faktörler, boyutlar) bulmayı, keşfetmeyi amaçlayan çok değişkenli bir istatistiktir. Açımlayıcı faktör analizinde, değişkenler arasındaki ilişkilerden hareketle faktör bulmaya yönelik bir işlem; doğrulayıcı faktör analizinde ise değişkenler arasındaki ilişkiye dair daha önce saptanan bir hipotezin ya da kuramın test edilmesi söz konusudur (Büyüköztürk, 2004, 117). Aile Katılımına Yönelik Tutum Ölçeği'nin yapı geçerliğini belirlemek üzere varimax döndürme ile temel bileşenler analizi kullanılarak Açımlayıcı Faktör Analizi hesaplanmıştır. Analizde faktör yükleri en az .50 olarak belirlenmiştir (Büyüköztürk, 2004, 118). Ölçeğin güvenilirliği için Cronbach Alpha katsayısı hesaplanmıştır. Ayrıca AFA ile ortaya konulan yapının doğruluğunun test edilmesi için Doğrulayıcı Faktör Analizi hesaplanmıştır. Araştırmanın açımlayıcı faktör analizi SPSS 18 paket programıyla gerçekleştirilirken; doğrulayıcı faktör analizi çalışmaları ise Lisrel 8.8 yazılımı ile gerçekleştirilmiştir.

3. BULGULAR

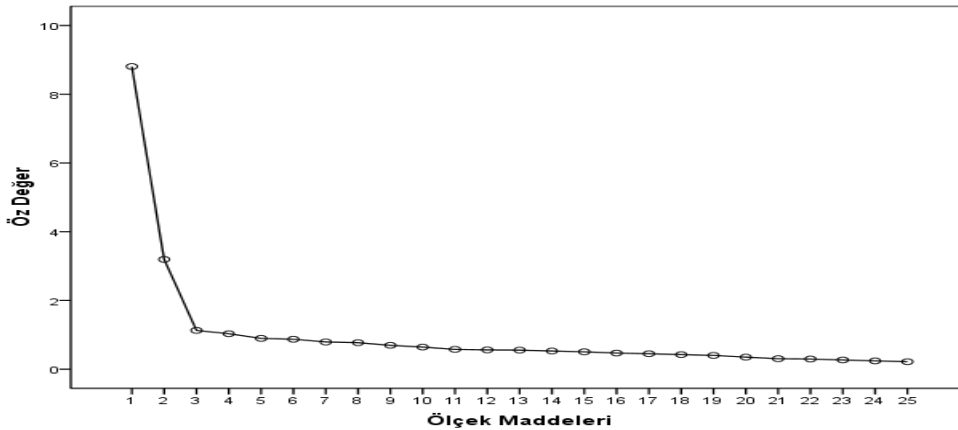
Bu bölümde Aile Katılımına Yönelik Tutum Ölçeği'nin geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarına ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

3.1. Geçerliğe İlişkin Bulgular

3.1.1. Aile Katılımına Yönelik Tutum Ölçeği'nin Açımlayıcı Faktör Analizi

Aile Katılımına Yönelik Tutum Ölçeği 298 öğrenciye uygulanmıştır. Örneklem büyüklüğünde maddenin 5 katı olması kuralı göz önünde bulundurulmuştur (Yurdugül, 2005). Faktör analizi, tüm veri yapıları için uygun olmayabilir. Verilerin, faktör analizi için uygunluğu KaiserMeyer-Olkin (KMO) katsayısı ile değerlendirilir. Barlett küresellik testinin aldığı değer ve onun anlamlılığı ise; değişkenlerin birbirleri ile korelasyon gösterip göstermediklerini değerlendirir. KMO değerinin 0.60'dan yüksek, Bartlett testinin ise anlamlı çıkması verilerin faktör analizi için uygun olduğunu gösterir (Büyüköztürk, 2004, 120). Verilerin ve örneklemin faktör analizi için uygun olup olmadığını belirlemek için Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) katsayısı hesaplanmıştır. Örneklem yeterliği için ise Barlett Sphericity testi kullanılmıştır. KMO katsayısı .92, kabul edilebilir değer .50'nin üstünde mükemmel sonuç verdiği için ve Barlett testi de anlamlı bulunduğu için ($p < .001$) faktör analizi için örneklemin büyüklüğünün yeterli ve veri dağılımının uygun olduğuna karar verilmiştir.

Veri setinin faktör analizine uygun olduğuna yönelik bu kanıtlar toplandıktan sonra ölçekten elde edilen verilere faktör analizi uygulanmıştır. Araştırma için, Temel Bileşenler Faktör analizinde Varimax tekniği kullanılmıştır. Ayrıca yığılma grafiğinin (scree plot) kırılma noktası da yapıyı belirlemede dikkate alınmıştır. Sonuçlar değerlendirilirken özdeğeri (Eigenvalue) birin üzerinde olan faktörler anlamlı kabul edilerek dikkate alınmıştır. Faktör yüklerinin incelenmesinde minimum değer olarak 0.50 kabul edilmiştir (Büyüköztürk, 2004, 118).

Şekil 1: Aile Katılımına Yönelik Tutum Ölçeği Maddelerine İlişkin Öz Değer Grafiği

Şekil 1'de verilen faktör öz değerlerine ilişkin kırılma noktası grafiği incelendiğinde ikinci faktörden sonra yüksek ivmeli bir düşüş olduğu görülmektedir. Bu durum ölçeğin iki faktörlü bir yapı gösterdiği şeklinde değerlendirilebilir.

Faktör yükü .50' nin altında kalanlar ve iki faktör yükü arasındaki farkın .10' un altında olduğu faktörler elenmiştir. Buna göre ölçek iki faktörlü aşağıdaki gibi bir yapı göstermiştir.

Tablo 1: Aile Katılımına Yönelik Tutum Ölçeği Temel Bileşenler Analizi Sonuçları

Madde	Faktör yükleri	
	Faktör 1	Faktör 2
Okula katılımı sağlanan veliler eğitimi daha çok desteklemektedir.	.714	
Aile katılımının öğrencilerin akademik başarıları üzerinde olumlu etkisi vardır.	.704	
İyi bir okul aileleri eğitim sürecine katabilmelidir.	.656	
Aile katılımı, eğitim ve öğretimin vazgeçilmez bir parçasıdır.	.635	
Aile katılımı öğretmenin etkililiğini artırır.	.627	
Aileler, okulu ziyaret etmeye teşvik edilmelidir	.625	
Her ailenin çocuğunun eğitim sürecine katkı sağlayacak güçlü yönleri vardır.	.618	
Aile katılımı sağlanan okullar daha başarılıdır.	.614	
Ailelerle çalışmak öğretmenin işinin bir parçasıdır.	.609	
Ailelerin çocukları hakkında söyleyecekleri şeyler benim için önemlidir.	.605	
Öğretmen adaylarının ailelerle çalışma ve aile katılımı konusunda eğitilmeleri gerekir.	.600	
Veli toplantıları çocukların gelişimi ve eğitimi için yararlıdır.	.593	
Sınıf ve okul kararlarının alınmasında veliler de söz sahibi olmalıdır.	.564	
Ailelerle çalışma daha çok öğrenciye ulaşmayı sağlar.	.562	
Öğretmenler her eğitim seviyesinde velileri bilgilendirmelidir.	.511	
Ailelerin okulla ilgili konulara karışmamaları gerekir.		.750
Ailelerin eğitim sürecine dâhil olmaları, öğretmenin işini zorlaştırır.		.734
Aile katılımı okuldaki işlerin sağlıklı yürümesini engelleyebilir.		.727
Ebeveynlerin, okuldaki eğitim sürecine dâhil olmalarına gerek yoktur.		.712
Aile katılımı olmaksızın da eğitimde kusursuz bir başarı elde edilebilir.		.701
Aile katılımını sağlamak öğretmenin görevleri arasında sayılamaz.		.646
Öğretmen sorumsuz ailelerle ilişki kurmaya çabalamak zorunda değildir.		.642
Ailelerin sınıf ortamına katılması, öğretmeni huzursuz eder.		.570
Öğretmenlerin ailelerle çalışmaya ayırabilecek vakitleri yoktur.		.555
Aileler çocuklarının öğrenmelerine evde destek olabilecek nitelikte değildirler.		.550
Öz değerler	8.269	2.636
Açıklanan varyans %	33.077	10.542

Buna göre ölçek iki faktörlü bir yapı göstermektedir. Bu iki faktörden ilki açılımlayıcı faktör analizi sonrası “işbirliğini destekleyici tutumlar”, ikincisi “işbirliğini engelleyici tutumlar” olarak isimlendirilmiştir. Bu iki faktörden biri olan işbirliğini destekleyici tutumlar toplam varyansın 33.077’ünü ikinci olan işbirliğini engelleyici tutumlar ise toplam varyansın 10.542’sini açıklamaktadır. İki faktörün birlikte açıkladıkları toplam varyans ise 43.62’dir (Tablo 1). Faktör döndürme ölçeğinin birinci faktörünün 15, ikinci faktörün ise 10 maddeden oluştuğu görülmektedir.

Birinci faktörde yer alan maddelerin faktör yük değerleri 0.511 ile 0.714 arasında, ikinci faktörde yer alan maddelerin faktör yükleri ise 0.550 ile 0.750 arasında değişmektedir.

3.1.2. Aile Katılımına Yönelik Tutum Ölçeği Doğrulayıcı Faktör Analizi

Açımlayıcı faktör analizi yapılan ölçeğe ayrıca doğrulayıcı faktör analizi de hesaplanmıştır. Aile katılımına yönelik tutum ölçeği'nin geçerlik çalışması için yapılan doğrulayıcı faktör analizinden elde edilen sonuçlar Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2: Aile Katılımına Yönelik Tutum Ölçeği'nin Standardize Edilmiş Çözümleme Değerleri, t-Değerleri, Standart Hata ve Açıklanan Varyans

	ë	t	SE	R ²
İşbirliğini Destekleyici Tutumlar				
10.Okula katılımı sağlanan veliler eğitimi daha çok desteklemektedir.	0.59**	11.69	0.03	0.35
36.Aile katılımının öğrencilerin akademik başarıları üzerinde olumlu etkisi vardır.	0.84**	9.86	0.02	0.71
1.İyi bir okul aileleri eğitim sürecine katabilmelidir.	0.53**	11.81	0.03	0.29
35.Aile katılımı, eğitim ve öğretimin vazgeçilmez bir parçasıdır.	0.76**	10.89	0.03	0.58
33.Aile katılımı öğretmenin etkililiğini artırır.	0.72**	11.17	0.03	0.52
31.Aileler, okulu ziyaret etmeye teşvik edilmelidir.	0.64**	11.52	0.03	0.42
34.Her ailenin çocuğunun eğitim sürecine katkı sağlayacak gücü yönleri vardır.	0.71**	11.25	0.03	0.50
25.Aile katılımı sağlanan okullar daha başarılıdır.	0.73**	11.11	0.03	0.53
9.Ailelerle çalışmak öğretmenin işinin bir parçasıdır.	0.53**	11.82	0.05	0.28
18.Ailelerin çocukları hakkında söyleyecekleri şeyler benim için önemlidir.	0.66**	11.45	0.03	0.44
15.Öğretmen adaylarının ailelerle çalışma ve aile katılımı konusunda eğitilmeleri gerekir.	0.59**	11.68	0.04	0.35
29.Veli toplantıları çocukların gelişimi ve eğitimi için yararlıdır.	0.70**	11.27	0.04	0.49
27.Sınıf ve okul kararlarının alınmasında veliler de söz sahibi olmalıdır.	0.55**	11.79	0.06	0.30
7.Ailelerle çalışma daha çok öğrenciye ulaşmayı sağlar.	0.55**	11.78	0.05	0.30
12.Öğretmenler her eğitim seviyesinde velileri bilgilendirmelidir.	0.49**	11.89	0.05	0.24
İşbirliğini Engelleyici Tutumlar				
23.Ailelerin okulla ilgili konulara karışmamaları gerekir.	0.73**	10.73	0.05	0.54
28.Ailelerin eğitim sürecine dahil olmaları, öğretmenin işini zorlaştırır.	0.76**	10.51	0.05	0.57
17.Aile katılımı okuldaki işlerin sağlıklı yürümesini engelleyebilir	0.73**	10.77	0.05	0.53
21.Ebeveynlerin, okuldaki eğitim sürecine dahil olmalarına gerek yoktur.	0.78**	10.18	0.04	0.61
22.Aile katılımı olmaksızın da eğitimde kusursuz bir başarı elde edilebilir.	0.71**	10.91	0.06	0.50
16.Aile katılımını sağlamak öğretmenin görevleri arasında sayılamaz.	0.68**	11.08	0.05	0.47
24.Öğretmen sorumsuz ailelerle ilişki kurmaya çabalamak zorunda değildir.	0.67**	11.18	0.07	0.44
30.Ailelerin sınıf ortamına katılması, öğretmeni huzursuz eder.	0.59**	11.51	0.06	0.35
32.Öğretmenlerin ailelerle çalışmaya ayırabilecek vakitleri yoktur.	0.61**	11.45	0.06	0.37
20.Aileler çocuklarının öğrenmelerine evde destek olabilecek nitelikte değildirler.	0.47**	11.84	0.07	0.22
N = 298				
**p<.01				

Tablo 2' de DFA üzerinden elde edilen, maddelerin standardize edilmiş Lambda-x değerleri, t değerleri ve açıklanan varyans değerleri görülmektedir. Elde edilen bütün değerler p

< .01 düzeyinde anlamlıdır. Faktör yüklerini gösteren Lambda-x değerleri incelendiğinde ise faktör yüklerinin 0.47 ile 0.84 arasında değiştiği görülmektedir. Bu değerler, maddelerin faktör yüklerinin yeterli düzeyde olduğunu göstermektedir. Bir başka deyişle, tüm maddelerin ilgili faktörlerin güvenilir göstergeleri oldukları ifade edilebilir. Bu değerlere bağlı olarak da, her bir maddede açıklanan varyans miktarının .22 ile .71 arasında değiştiği gözlenmektedir.

Tablo 3: Aile Katılımına Yönelik Tutum Ölçeği İçin Uyum İyiliği Testlerine İlişkin Değerler

Ki-Kare	Sd	P-Value	CFI	IFI	SRMR	RMSEA	90% C.I	RMSEA
619.86	274	P < .01	0.90	0.90	0.057	0.065	0.058-0.072	

Tablo 3’de görüldüğü gibi Aile Katılımına Yönelik Tutum Ölçeği’ne ilişkin yapılan doğrulayıcı faktör analizinden elde edilen uyum iyiliği değerlerine göre, model ve veri arasındaki uyum yeterlidir. Ki-kare değerinin manidar bulunmuş olması her ne kadar uyum iyiliğinin düşüklüğüne işaret etse de, örneklem büyüklüğünden etkilendiği için, modelin uygunluğunu denetlemek için kullanılması uygun olmayabilir (Şimşek, 2007, 47). Buna karşın ki-kare değerinin serbestlik derecesine oranı (2.26) oldukça yeterli bir veri uyumuna işaret etmektedir (Schermele-Engel vd., 2003; Şimşek, 2007, 14). Buna ek olarak yine model-veri uyumu göstergelerinden olan CFI değerinin 0.90 olması model ve veri uyumunun yeterli olduğunu göstermektedir. Ayrıca, örneklemden bağımsız olarak SRMR değerinin olasılığını veren uyum indeksi IFI değeri de 0.90 çıktığından, model-veri uyumunun yeterli olduğu yorumu yapılabilir (Şimşek, 2007, 48). Modelin standartlaştırılmış hatalarına ilişkin model uyumunu veren SRMR değerinin 0.08’den küçük (Hu ve Bentler, 1999; Schermelle-Engel vd., 2003) olması da modelle veri uyumunun bir göstergesi olarak değerlendirilebilir. Buna karşılık RMSEA değeri 0.06’dan (Hu ve Bentler, 1999) büyük olmakla birlikte RMSEA değerinin % 90 olasılıklı güven aralığı 0.06 değerini kapsadığından, model-veri uyumunun yeterli olduğu söylenebilir. Öte tandan bazı kaynaklar RMSEA değerinin .08 ve altında olmasını kabul edilebilir uyum olarak belirtmektedir (Schermele-Engel vd., 2003; Şimşek, 2007, 48). Yapılan analizler sonucunda yeterli uyum değerleri belirlendiği ve program tarafından önerilen modifikasyonlar incelendiğinde model uyumunu ciddi anlamda etkileyen bir modifikasyon söz konusu olmadığı için, herhangi bir düzeltme yapılmasına gerek görülmemiştir. Model – veri uyumuna ilişkin değerlerin tamamı dikkate alındığında, kurulan modelin veriyle yeterli bir uyum gösterdiği, bu nedenle ölçeğin yapısal geçerliğe sahip olduğu ifade edilebilir.

3.1.3. Aile Katılımına Yönelik Tutum Ölçeği' nin Ölçüt Bağıntılı Geçerlik Çalışmaları

Uygulamada ölçüt bağıntılı geçerlik için Ponterotto vd., (1998) tarafından geliştirilip Yazıcı vd., (2009) tarafından Türkçe uyarlaması yapılan Öğretmenlerin Çok kültürlü Tutum Ölçeği (ÖÇTÖ) kullanılmıştır. ÖÇTE'nin güvenilirliğine ilişkin analizlere göre ölçek maddelerinin tamamına ait Cronbach alpha iç tutarlılık katsayısı .75, testi yarılama yöntemiyle bulunan güvenilirlik katsayısı ise .72'dir.

Elde edilen sonuçlar Aile katılımına yönelik tutum ölçeği ile Öğretmenlerin Çok kültürlü Tutum Ölçeği arasında .58 ($p<0.01$) düzeyinde istatistiksel olarak pozitif yönde orta düzey anlamlı bir ilişki olduğunu göstermiştir.

3.2. Aile Katılımına Yönelik Tutum Ölçeği'nin Güvenirliğine İlişkin Çalışmalar

Aile Katılımına Yönelik Tutum Ölçeği'nin cronbach alfa iç tutarlık katsayıları işbirliğini destekleyici tutumlar alt ölçeği için .91, işbirliğini engelleyici tutumlar için .89, olarak bulunmuştur. Aile Katılımına Yönelik Tutum Ölçeği'nin toplam puan üzerinden iç tutarlık katsayısı ise .92 olarak bulunmuştur. Psikolojik bir test için hesaplanan güvenilirlik katsayısının .70 ve daha yüksek olması test puanlarının güvenilirliği için genel olarak yeterli görülmektedir (Büyüköztürk, 2004, 165). Buna göre ölçeğin güvenilirliğinin oldukça yüksek olduğu ifade edebilir.

4. TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu çalışmanın temel amacı öğretmen adaylarının öğrencilerin okul başarısı ve okula uyumunu sağlamaya ilişkin aile katılımına yönelik tutumlarını ölçmek amacıyla bir ölçme aracı geliştirmek ve bu ölçeğin geçerlik ve güvenilirliğini ortaya koymaktır. Çalışmada, öğretmen adaylarının ailelerle çalışmaya yönelik tutumlarını belirlemek üzere işbirliğini destekleyici tutumlar (15 madde) ve işbirliğini engelleyici tutumlar (10 madde), olmak üzere iki alt ölçekten oluşan 5'li likert tipi toplam 25 maddelik bir ölçek geliştirilmiştir. Ölçeğin 1,2,5,6,9,12,13,15,16,18,20,22,23,24 ve 25. maddeleri işbirliğini destekleyici tutumlar, 3,4,7,8,10,11,14,17,19 ve 21. maddeleri işbirliğini engelleyici tutumlar alt ölçeğinin maddeleridir. Ölçeğin alt ölçek puanları ayrı değerlendirilebileceği gibi ölçekten toplam puan da elde edilebilir. Bu uygulamadan elde edilen tutum toplam puan ortalaması 95,35 ($N=298$; $ss=13,97$)'tir. Ölçekten alınacak en düşük puan 25, en yüksek puan 125'dir. Ölçekten düşük puan alınması aile katılımına yönelik tutumunun olumsuz olduğunu göstermektedir.

Bu çalışmanın sonucunda ölçeğin yeterli psikometrik özelliklere sahip olduğu görülmüştür. Ölçeğin Açımlayıcı Faktör Analizi sonuçları, ölçeğin iki faktörlü bir yapı gösterdiğini, bu iki

faktörden biri olan işbirliğini destekleyici tutumlar'ın toplam varyansın 33.077'ünü ikinci olan işbirliğini engelleyici tutumlar'ın ise toplam varyansın 10.542'sini açıkladığını göstermektedir. İki faktörün birlikte açıkladıkları toplam varyans ise 43.62'dir. Birinci faktörde yer alan maddelerin faktör yük değerleri 0.511 ile 0.714 arasında, ikinci faktörde yer alan maddelerin faktör yükleri ise 0.550 ile 0.750 arasında değişmektedir. Doğrulayıcı faktör analizi sonuçları; öğretmen adayı örnekleminde kurulan modelin veriyle yeterli bir uyum gösterdiği, bu nedenle ölçeğin yapısal geçerliğe sahip olduğunu göstermektedir ($\chi^2=619.86$; $sd=274$, $p<.01$; $\chi^2/sd=2.26$; $SRMR=0.057$; $RMSEA=0.065$; $CFI=0.90$; $IFI=0.90$).

Elde edilen sonuçlar Aile katılımına yönelik tutum ölçeği ile Öğretmenlerin Çok kültürlü Tutum Ölçeği arasında .58 ($p<0.01$) düzeyinde istatistiksel olarak pozitif yönde orta düzey anlamlı bir ilişki olduğunu göstermiştir. Aile Katılımına Yönelik Tutum Ölçeği'nin cronbach alfa iç tutarlık katsayıları işbirliğini destekleyici tutumlar alt ölçeği için .91, işbirliğini engelleyici tutumlar için .89, olarak bulunmuştur. Aile Katılımına Yönelik Tutum Ölçeği'nin toplam puan üzerinden iç tutarlık katsayısı ise .92 olarak bulunmuştur. Bu bulgulardan yola çıkarak ölçeğin, öğretmen adaylarının aile katılımına yönelik tutumlarını belirlemede geçerli ve güvenilir bir ölçek olduğu sonucuna varılmıştır.

Birçok çalışmada okul aile birlikteliğinde öğretmen tutumlarının belirleyici bir öneme sahip olduğu vurgulanmaktadır (Addi-Racah ve Ainhoren, 2009; Dor ve Rucker-Naidu, 2012; Epstein, 1986; Gu ve Yawkey, 2010; Horn, 2003; Lazar ve Slostad, 1999; McAnuff-Gumbs, 2006; Ramirez, 1999; Ratcliff ve Hunt, 2009; Tichenor, 1998). Öğretmenlerin tutumu olumsuz olduğunda aile katılımı stratejilerini uygulama konusunda da daha başarısız olmaktadır.

Thompson (2012), öğretmenlerin aile katılımına ilişkin inanışlarının aile katılımı pratiklerinin anlamlı düzeyde pozitif yönde belirleyicisi olduğunu saptamıştır. Bunun dışında bazı araştırmalar da öğretmenlerin aile katılımına ilişkin inançlarının ailelerin eğitime katılımını etkilediğini ortaya koymuştur (Epstein ve Van Voorhis, 2001; Henderson ve Mapp, 2002; Westmorelan vd., 2009). Aile katılımına ilişkin daha olumlu tutumları olan öğretmenlerin olmayanlara göre bütün ebeveynlerle toplantı yapma, ebeveynlerle okul programları hakkında iletişime geçme, öğrencinin olumlu ve olumsuz süreçlerinin tümünden haberdar etme, çalışan ebeveynler, eğitim düzeyi düşük olanlar, tek ebeveynler vb zor olan ebeveynlere ulaşabilme konularında daha başarılı oldukları belirlenmiştir (Epstein ve Dauber, 1991). Öte yandan Bruckman ve Blanton (2003) aile katılımını desteklemeyen öğretmenlerin gelir ve eğitim seviyesi düşük kültürel olarak farklı ebeveynlere karşı olumsuz tutumlarının olduğunu belirtmiştir. Ramirez

(1999), 200 öğretmenin katıldığı bir çalışmada, öğretmenlerin aile katılımına ilişkin inanışlarını araştırmış, öğretmenlerin %100'ünün aile katılımının onların etkililiğini arttırdığını düşündüklerini ancak yarısından azının aile katılımının kendi sorumluluğu olduğunu belirtmiştir. Tichenor, (1998)'a göre öğretmenlere bütün ebeveynlerin katılımını sağlamanın önemini ve her ebeveyn tipine ilişkin katılım stratejilerini öğretmek önemlidir. Öğretmenler yaşantıları sonucu bazı varsayımlara ve genellemelere sahip olabilir ve olgulara da bu varsayımlar ile yaklaşabilirler. Öğretmenlerin bu varsayımlar ve kalıplaşmış düşünceleri ile ilgili farkındalık kazanmaları ve üzerinde çalışmaları önemlidir (Haktanır ve Akgün, 2010, 254). Öğretmenlerin kuşkusuz bu kazanımı öğrenim gördükleri fakültede kazanmaları son derece önemlidir. Çeşitli çalışmalar öğretmen adaylarının aile katılımına ilişkin tutumlarının ailelerle çalışma noktasında belirleyici olduğunu ortaya koymaktadır. (Arsenault, 1991; Barnett, 1997; Baum ve McMurray-Schwarz, 2004, Blasi, 2002; Giboney, 1998; Katz ve Bauch, 1999; Longley, 1998; McBride, 1991; McQueen, 2002; Slostad, 1991; Tichenor, 1998). Öğretmen adaylarının aile katılımına yönelik tutumlarının belirlenmesinin tutum değişimine ve olumlu tutum kazanımına hizmet edecek çalışmaların yapılmasında önemli olduğu düşünülmektedir. Çalışma Aile Katılımına Yönelik Tutum Ölçeği'nin öğretmen adaylarının söz konusu tutumlarını geçerli ve güvenilir bir biçimde ölçtüğünü ortaya koymaktadır.

Bu çalışma ile geliştiren ölçeğin öğretmen adaylarının tutumlarını etkileyebilecek ya da tutumlarından etkilenebilecek değişkenlerin belirlenmesine yönelik yapılacak çalışmalarda ölçme aracı ihtiyacını karşılayacağı düşünülmektedir. Ayrıca çalışmanın öğretmen adaylarının aile katılımına yönelik tutum değişikliklerine ilişkin müdahalelerin öğretmen eğitimi programlarına yerleştirilmesinin önemini vurgulaması bakımından önemli olduğu düşünülmektedir. Bununla beraber, bundan sonra yapılacak çalışmalarda Aile Katılımına Yönelik Tutum Ölçeği'nin daha büyük bir örneklem grubuna uygulanması ölçeğin geçerlik ve güvenilirliğine katkıda bulunacaktır. Ayrıca, sonraki araştırmalarda, ölçeğin alanda çalışan öğretmenlere uygulanması, öğretmen tutumları üzerine yapılan çalışmalara katkıda bulunarak eğitim öğretimin etkililiğinin sağlanması konusunda fayda sağlayacaktır.

KAYNAKLAR

- Abbak, B.S. (2008). *Okulöncesi Eğitim Programındaki Aile Katılımı Etkinliklerinin Anasınıfı Öğretmenleri ve Veli Görüşleri Açısından İncelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Çukurova üniversitesi, Adana.
- Abdullah, A. K., Seedee, R., Alzaidiyeen, N. J. , Al-Shabatat, A., Alzeydeen, H. K., & Al-Awabdeh (2011). An Investigation Of Teachers' Attitudes Towards Parental Involvement. *Educational Research*, 2 (8), 1402-1408.

- Addi-Racah, A., & Ainhoren, R. (2009). School Governance and Teachers' Attitudes to Parents' Involvement in Schools. *Teaching & Teacher Education*, 25, 805-813.
- Akaya, M. (2007). *Öğretmenlerin ve Velilerin Okulöncesi Kurumlarında Uygulanan Aile Katılımı Çalışmalarına İlişkin Görüşleri*. (Yüksek Lisans Tezi). Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Arsenault, J. E. (1991). *A Comparative Study of Teachers' Attitudes Toward Parent Involvement in The Schools*. (Doctoral dissertation). The University of Massachusetts, Amherst. Available from ProQuest Dissertations and Theses database. (UMI No.9132812)
- Arvizu, S. F. (1996). Family, Community, and School Collaboration. In J. Sikula (Ed.), *Handbook of Research on Teacher Education* (s. 814-819), New York: Simon & Schuster Macmillan.
- Asher, C. (1988). Improving The School-Home Connection of Poor and Minority Students. *The Urban Review*. 20 (1), 109-123.
- Barnett, M.F. (1997). *The Effects of Instruction on Undergraduate Preservice Teachers' Attitudes, Knowledge, and Use of Parent Involvement Strategies*. (Doctoral dissertation). State University of New York, New York. Available from ProQuest Dissertations and Theses database. (UMI No.9716397)
- Bauch, J. P. (1988). Is Parent Involvement Different in Private Schools?. *Educational Horizons*. 66 (2), 78-82.
- Baum, A.C.; McMurray-Schwarz, P. (2004). Preservice Teachers' Beliefs About Family Involvement: Implications for Teacher Education. *Early Childhood Education Journal*. 32 (1), 57-61.
- Becher, R. (1986). Parent Involvement: A Review of Research and Principles of Successful Practice. In L. Katz (Ed.), *Current Topics in Early Childhood Education* (s: 85-122). Norwood, NJ: Ablex.
- Becker, H. J.; Epstein, J. L. (1983). Teacher Practices and Parent Involvement. *The Education Digest*. 46-49.
- Blasi, M. W. (2002). An Asset Model: Preparing Preservice Teachers to Work with Children and Families "Of Promise". *Journal of Research in Childhood Education*. 17(1), 106-122.
- Bruckman, M., & Blanton, P. (2003). Welfare-to-work Single Mothers' Perspectives on Parent Involvement in Head Start: Implications for Parent-Teacher Collaboration. *Early Childhood Education Journal*. 30 (3), 145-150.
- Burton, C.B. (1992). Defining Family-Centered Early Education: Beliefs of Public School, Child Care, and Head Start teachers. *Early Education and Development*, 3 (1), 45-59.
- Büyüköztürk, Ş. (2004) *Sosyal Bilimler için Veri Analizi El Kitabı*. 4. Baskı. Pegem A Yayıncılık, Ankara.
- Chavkin, N. F. (1991). Uniting Families and Schools: Social Workers Helping Teachers Through Inservice Training. *School Social Work Journal*. 15 (1), 1-10.
- Chavkin, N.F., & Williams, D. (1993). Minority parents and The Elementary School: Attitudes and Practices. In N. Chavkin (Ed.), *Families and Schools in a Pluralistic Society* (s. 73-83). Albany: State University of New York Press.
- Chen, M., & Fan, X. (2001). Parental Involvement and Students' Academic Achievement: A Meta-Analysis. *Educational Psychology Review*, 13, 1-22.
- Coleman, J.S. (1991). *Parental Involvement in Education*. Washington, DC: Government Printing Office.

- Comer, J.P., & Haynes, N.M. (1992). *Summary of School Development Program Effects*. New Haven, CT: Yale Child Study Center.
- Dauber, S., & Epstein, J. (1993). Parents' Attitudes and Practices of Involvement in Inner-City Elementary Schools and Middle Schools. In N. Chavkin (Ed.), *Families and Schools in a Pluralistic Society* (s. 53-71). Albany: State University of New York Press.
- Davies, D. (1988). Benefits and Barriers To Parent Involvement. *Community Education Research Digest*. 1(1), 11-1.9
- Denessen, E. Bakker, J.; Kloppenburg, L.; Kerkhof, M. (2009). Teacher - Parent Partnerships: Preservice Teacher Competences and Attitudes During Teacher Training in The Netherlands. *International Journal about Parents in Education*. 3(1), 29-36.
- Dor, A. ve Rucker-Naidu, T.B., (2012). Teacher Attitudes Toward Parents' Involvement in School: Comparing Teachers in the USA and Israel. *Issues In Educational Research*. 22 (3), 246-262.
- Eagle, E. (1989). Socioeconomic Status, Family Structure, and Parental Involvement: The Correlates of Achievement. Paper presented at the *Annual Meeting of the American Educational Research Association*, San Francisco. (ED307332).
- Epstein, J. L. (1995). School, Family, Community Partnerships: Caring for the Children We Share. *Phi Delta Kappan*. 76 (9), 701-712.
- Epstein, J. L. (1988). How Do We Improve Programs for Parent Involvement? *Educational Horizons*. 66 (2), 58-59.
- Epstein, J. L. (1983). *Effects on Parents of Teachers' Practices in Parent Involvement*. Baltimore: Center of Families, Communities, Schools and Children Learning, Johns Hopkins University.
- Epstein, J. L., & Becker, H. J. (1982). Teacher Practices of Parent Involvement: Problems and Possibilities. *Elementary School Journal*. 83, 103-113.
- Epstein, J. L. Connors, L.; Salinas, K. (1993). *High School and Family Partnerships Survey and Summaries*. Baltimore: Center of Families, Communities, Schools and Children Learning, Johns Hopkins University.
- Epstein, J.L., & Dauber, S.L. (1991). School Programs and Teacher Practices of Parent Involvement in Inner-City Elementary and Middle Schools. *The Elementary School Journal*, 91(3), 289-305.
- Epstein, J. L., & Van Voorhis, F. L. (2001). More than minutes: Teachers' Roles in Designing Homework. *Educational Psychologist*, 36 (3), 181-193.
- Erdoğan, Ç; Demirkasımoğlu, N (2010) . Ailelerin Eğitim Sürecine Katılımına İlişkin Öğretmen ve Yönetici Görüşleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*. 16 (3):399-431
- Erkan S. (2010). "Aile ve aile eğitimi ile ilgili temel kavramlar." Ed. Z. F. Temel. *Aile Eğitimi ve Erken çocukluk eğitiminde aile katılım çalışmaları*. Anı Yayıncılık, Ankara.
- Foster, J. & Loven, R. (1992). The Need and Directions for Parent Involvement in the 90's: Undergraduate Perspectives and Expectations. *Action in Teacher Education*, 14,13-18.
- Genç, S.Z. (2005). İlköğretim 1. Kademedeki Okul-Aile İşbirliği İle İlgili Öğretmen ve Veli Görüşleri. *Gazi Üniversitesi Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2 (3): 227-243.
- Giboney, P. J. (1998). *Preservice Teachers' Knowledge of and Attitudes Toward School and Family Collaboration*. (Master's thesis). Texas Woman's University, Texas. Available from ProQuest Dissertations and Theses database. (UMI No.1392967)

- Goldenberg, C, Gallimore, R., Reese, L., & Gamier, H. (2001). Cause or Effect? A longitudinal Study of Immigrant Latino Parents' Aspirations and Expectations, and Their Children's School Performance. *American Education Research Journal*. 38 (3), 547-582.
- Graue, E., & Brown, C. P. (2003). Preservice teachers' Notions of Families and Schooling. *Teaching and Teacher Education*. 19, 719-735.
- Gu, W. & Yawkey, T. D. (2010). Working with Parents and Family: Factors that Influence Chinese Teachers' Attitudes toward Parent Involvement. *Journal of Instructional Psychology*. 37 (2), 146-152.
- Haktanır, G.; Akgün, E. (2010). Aile Görüşmeleri. Z.Fulya Temel.(Ed.) *Aile Eğitimi ve Erken Çocukluk Eğitiminde Aile Katılım Çalışmaları* içinde (s.248-269). Ankara: Anı Yayıncılık
- Henderson, A. T., & Berla, N. (1994). *The New Generation: The Family is Critical to Student Achievement*. Washington, DC: Center for Law and Education.
- Henderson, A. T., & Mapp, K. L., (2002). *A New Wave of Evidence: The Impact of School, Family, and Community Connections on Student Achievement*. Austin, TX:Southwest Educational Development laboratory
- Hickman, C.W., Greenwood, G., & Miller, M.D. (1995). High School Parent Involvement: Relationships with Achievement, Grade level, SES, and Gender. *Journal of Research and Development in Education*. 28, 125-134.
- Ho, E.S., & Willams, J. D. (1996). Effects of Parental Involvement on Eighth-Grade Achievement. *Sociology of Education*. 69 (2), 126-141.
- Hoover-Dempsey, K. V., & Sandler, H. M. (1995). Parental Involvement in Children's Education: Why Does It Make a Difference?. *Teachers College Record*. 1 (95), 310-331.
- Hoover-Dempsey, K. V., & Sandler, H. M. (1997). Why Do Parents Become Involved in Their Children's Education? *Review of Educational Research*, 1 (67), 325-347.
- Horn, D. (2003). Preparing Early Childhood Educators to Work in Diverse Urban Settings. *Teachers College Record*, 105 (2), 226-244.
- Hu, L, T., ve Bentler, P.M. (1999). Cut-off Criteria For Fit Indexes in Covariance Structure Analysis: Conventional Criteria Versus New Alternatives. *Structural Equation Modeling*. 6, 1-55.
- Jacobson, A. L. (1991). Parent involvement: A survey of proficiencies of principals and teachers. North Texas University: Denton College of Education. (ERIC Document Reproduction Service No. ED 369 556)
- Jones I, White C, Aeby V, Benso B (1997). Attitudes of Early Childhood Teachers toward Family and Community Involvement, *Early Education and Development*. 8 (2), 153-163.
- Katz, L., & Bauch, J. P. (1999). The Peabody Family Involvement Initiative: Preparing Preservice Teachers for Family/School Collaboration. *School Community Journal*. 9 (1), 49-6.
- Kaya, R. (2007). *Okulöncesi Öğretmenlerinin Aile Katılımı İle İlgili Tutumları*. (Yüksek Lisans Tezi). Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara.
- Keith, T. Z., Keith, P. B., Troutman, G. M., Bickley, P., Trivette, P. S., & Singh, K. (1993). Does Parental Involvement Affect Eighth Grade Student Achievement? Structural Analysis of National Data. *School Psychology Review*. 22, 474-496.

- Kirschenbaum, H. (2001). Educating Professionals for School, Family, and Community Partnerships. In D. B. Hiatt-Michael (Ed.), *Promising Practices for Family Involvement in Schools* (s. 185-208). Greenwich, CT: Information Age.
- Knopf, H., T. & Swick, K., J. (2008). Using Our Understanding of Families to Strengthen Family Involvement. *Early Childhood Education Journal*. 35, 419-427.
- Lamdin, D. J. (1996). Evidence of Student Attendance as an Independent Variable in Education Production Functions. *Journal of Educational Research*. 89,155-163
- Lazar, A.. & Slostad, F. (1999). How to Overcome Obstacles to Parent-Teacher Partnership. *The Clearing House*. 72 (4). 206-210.
- Lee, S. (1994). Family-school connections and students' education: Continuity and change of family involvement from the middle grades to high school. (Doctoral dissertation) Johns Hopkins University: Baltimore, MD. Available from ProQuest Dissertations and Theses database. (UMI No.9523843)
- Leithch, L. & Tangri, S.S. (1988). Barriers to Home-School Collaboration. *Educational Horizons*. 66, 70-74.
- Lindberg, E. N. & Demircan, A. N. (2013). Ortaöğretim Okullarında Aile Katılımının Değerlendirilmesi: Aile Katılım Ölçeği Veli ve Öğretmen Formlarının Türkçeye Uyarlanması. *Cumhuriyet International Journal of Education*. 2 (3), 64-78.
- Liontos, L. B. (1992). At-risk Families and Schools Becoming Partners. Eugene, OR. ERIC *Clearinghouse on Educational Management*
- Longley, M. J. (1998). *Promoting Partnership with Families: A Descriptive Study of the Development, Implementation, and Evaluation of a Teacher Education Curriculum*.(Doctoral dissertation). Portland State University, Oregon. Available from ProQuest Dissertations and Theses database. (UMI No. 9904054)
- Matunszny, R., Banda, D. ve Coleman, T. (2007). A Progressive Plan for Building Collaborative Relationships with Parents from Diverse Backgrounds. *Teaching Exceptional Children*. 39, 24-31.
- McBride, B. (1991). Preservice Teachers' Attitudes Toward Parental Involvement. *Teacher Education Quarterly*. 18 (1), 57-67.
- McBride, B.A., & Lin, H. (1996). Parental Involvement in Prekindergarten At-Risk Programs: Multiple perspectives. *Journal of Education for Students Placed At Risk*. 1 (1), 349-372.
- McAnuff-Gumbs, M. (2006). *Understanding teachers' Attitudes Toward Barriers To Family-School Partnerships*. (Doctoral dissertation) Ohio University, Athens. Available from ProQuest Dissertations and Theses database. (UMI No. 3218015)
- McQueen, C. D. (2002). *Preservice Teachers' Beliefs about and Experiences with Parents and Parent Involvement*. (Doctoral dissertation) The University of Texas at Austin. Available from ProQuest Dissertations and Theses database. (UMI No. 3110656)
- Moles, O. (1993). Collaboration Between Schools and Disadvantaged Parents: Obstacles and Openings. In N. Chavkin (Ed.), *Families and School in a Pluralistic Society* (s. 21-49). Albany: SUNY.
- Morgan, A. E. (2008). *Family and Parent Involvement Components in K-12 Teacher Education: A Study of How Universities, Colleges, Schools, and Departments of Education (UCSDEs) in a*

- Southeastern State Prepare Future Teachers for Work with Families and Parents*. (Doctoral dissertation). Fielding Graduate University. Available from ProQuest Dissertations and Theses database. (UMI No. 3350576)
- Moseman, C. C. (2003). Primary Teachers' Beliefs about Family Competence to Influence Classroom Practices. *Early Education and Development*, 14 (2), 125-153.
- Ndun, T. U. (1994). *Family and Consumer Sciences Teachers' Attitudes and Practices Concerning Parent Involvement in The Educational Process*. (Doctoral dissertation). Iowa State University, Ames, Iowa. Available from ProQuest Dissertations and Theses database. (UMI No. 9518419)
- Pedro, J. Y., Miller, R., & Bray, P. (2012). Teacher Knowledge and Dispositions towards Parents and Families: Rethinking Influences and Education of Early Childhood Pre-Service Teachers. *Forum On Public Policy Online*, (1).
- Ramirez, A. Y. (1999). Survey on Teachers' and Parents Within Rural Secondary Schools. *School Community Journal*, 9 (2), 21-39.
- Ratcliff, N., & Hunt, G. (2009). Building Teacher-Family Partnerships: The Role of Teacher Preparation Programs. *Education*, 123 (3), 495-505.
- Sabancı, A. (2009). Views of Primary School Administrators, Teachers and Parents on Parent Involvement in Turkey. *Eğitim Araştırmaları-Eurasian Journal of Educational Research*, 36, 245-262.
- Schermelleh-Engel, K., Moosbrugger, H., and Müller, H. (2003), Evaluating the fit of Structural Equation Models: Tests of Significance and Descriptive. Goodness-Of-Fit Measures Of *Psychological Research Online*, 8 (2), 23-74.
- Slostad, F. A. (1996). *Parent Involvement and Preservice Teachers' Perceptions and Concerns*. Doctoral Dissertation, Immaculata Collage, Immaculata, Pennsylvania. Available from ProQuest Dissertations and Theses database. (UMI No. 9708231)
- Stallworth, J. T. & Williams, D.L. (1982). *A Survey of Parents Regarding Parent Involvement in Schools*. Austin, TX: Southwest Educational Development Laboratory.
- Starling, J.L.D. (1991). *A study of Elementary and Middle School Teachers' Attitudes toward Parent Involvement in the Milford School District*. (Doctoral dissertation). The University of Delaware, Delaware. Available from ProQuest Dissertations and Theses database. (UMI No. 9223665)
- Swick, K. J., & McKnight, S. (1989). Characteristics of Kindergarten Teachers Who Promote Parent Involvement. *Early Childhood Research Quarterly*, 4(1), 19-29.
- Şimşek, Ö. F., (2007), *Yapısal Eşitlik Modellemesine Giriş*, Temel İlkeler ve Lisrel Uygulamaları, Ekinoks Yayınları, Ankara.
- Thompson, K. F. (2012). *The Relationship Between Parent Involvement Beliefs of Teachers and Parent Involvement Training for Teachers on Perceived Importance of Parent Involvement*. (Doctoral dissertation), Walden University, Florida. Available from ProQuest Dissertations and Theses database. (UMI No. 3502611)
- Tichenor, M. S. (1998). Preservice Teachers Attitudes Toward Parent Involvement: Implications for Teacher Education. *Teacher Educator*, 33 (4), 248-259.
- Ünüvar, P. (2010), Aile Katılımı Çalışmalarına Yönelik Ebeveyn Ve Öğretmen Görüşlerinin Karşılaştırılması. 18 (3). *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 719-730.

- Wilson, B. (2009). The Assessment of Parent Involvement Preparation in Preservice Teacher Education Programs. (Doctoral dissertation), University of Arkansas, Arkansas. Available from ProQuest Dissertations and Theses database. (UMI No. 3361731)
- Wilson, S.M., & Wilson, J.D. (1994). Kentucky Parents Respond to Primary Education Reform. *Dimensions of Early Childhood*, 22 (2), 23-25.
- Westmoreland, H., Rosenberg, H. M., Lopez, M. E., & Weiss, H. (2009). *Seeing is Believing: Promising Practices for How School Districts Promote Family Engagement*. Harvard Family Research Project
- Yao, E. L. (1988). Working Effectively with Asian Immigrant Parents. *Phi Delta Kappan*. 70 (3), 223.
- Yazıcı, S. Başol, G.; Toprak, G.(2009). Öğretmenlerin Çok Kültürlü Eğitim Tutumları: Bir Güvenirlilik ve Geçerlik Çalışması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 37, 229-242.
- Yıldırım, M.C., Dönmez, B. (2008). Okul-Aile İşbirliğine İlişkin Bir Araştırma (İstiklal İlköğretim Okulu Örneği). *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 7 (23): 98-115.
- Yurdugül, H. (2005). Davranış bilimlerinde ölçek geliştirme çalışmaları için bazı ayrıntılar, Erişim tarihi: 13.01.2014 http://yunus.hacettepe.edu.tr/~yurdugul/3/indir/FA_OrneklemGenislikleri.pdf

SUMMARY

Most of the studies emphasize the influential significance of teacher attitudes in school-family alignment. It is seen that teachers become more unsuccessful in implementing the family involvement strategies, when their attitudes are negative. Moreover, it can be stated that the evaluation of preservice teachers' attitudes towards family involvement is important both for the planning of preventive trainings and services for attitude change and adoption of positive tune in teacher trainings, and also for intervention studies in order to change this attitude within the training system. There are various measuring tools in order to measure the attitudes of teachers towards family involvement in international literature. However, there is only 1 adaptation and 1 scale development study exists in Turkey for measuring teacher attitudes. Besides these studies, it is seen that the opinions of teachers on school-family alignment and family involvement are more likely to be analyzed and these opinions are mainly measured by means of interviews and questionnaires. Furthermore, there are not any studies performed in Turkish literature for measuring the attitude of preservice teachers towards family involvement. The main purpose of this study is to develop a tool in order to measure the attitude of preservice teachers towards family involvement for supporting school success of students and adjustment of students to the school and also after the scale is developed to display the validity and reliability of the scale.

The study group of this research was a group of 298 students who are studying at the 3rd and 4th grade of Education Faculties of two well-known universities in Turkey, Istanbul University and Marmara University. Institutional data and related researches on family involvement and publications analyzing the so-called variable and scales measuring related dimensions were analyzed and in light of the data in literature, an item pool was developed for the Scale of Attitude towards Family Involvement. The expert opinion was consulted in order to provide the validity of the scope of the scale. In accordance with the expert's feedback, the items were revised and a final trial form including 36 items was developed. Students were requested to fill in the trial form of the scale in order to state the most appropriate situation for themselves by grading from 1 to 5 (Strongly Agree -5, Agree- 4, Undecided- 3, Disagree -2, Strongly Disagree - 1).

In order to determine the structural validity of the Scale of Attitude towards Family Involvement an Exploratory Factor Analysis was applied through using varimax rotation and principal-components analysis. Factor loading was defined as minimum .50. Cronach Alpha internal consistency co-efficient was calculated for the reliability of the scale. Moreover, Confirmatory Factor Analysis was calculated for testing the correctness of the presented structure with AFA. Explanatory factor analysis of the research was carried out by SPSS 18 programme, Confirmatory Factor Analysis was carried out via Lisrel 8.8 software.

In the study a 5 point likert-type 25-item scale was developed comprising 2 sub-scales of supportive approaches (15 items) and disincentive approaches to collaboration (10 items) in order to determine the behaviour of preservice teachers towards working with families. The items

1,2,5,6,9,12,13,15,16,18,20,22,23,24 and 25 are the items of the sub-scale of attitudes supporting collaboration; the items 3,4,7,8,10,11,14,17,19 and 21 are the items of the sub-scale of attitudes preventing collaboration. The scored points from the sub-scale can be regarded separately, as well as a total score can be received from the scale. The average score of the approach, received during implementation is 95,35 (N=298; ss=13,97). The minimum score of the scale is 25 and while it's maximum is 125. The lower score shows that the approach towards family involvement is more negative.

As a result of this study, it was proved that the score has enough psychometric features. The Explanatory Factor Analysis of the Scale showed that the score has two-factor structure and as one of these factors, the attitudes supporting collaboration explained the 33.077 of the total variance while the second factor the attitudes preventing collaboration explained the 10.542 of the total variance. The total variance that two factor explained together is 43.62. The factor loading value of the items in the first factor was between 0.511 and 0.714, while the factor loading value of the items in the second factor was between 0.550 and 0.750. The result of the Confirmatory Factor Analysis showed that the model established in preservice teacher sampling provided sufficient goodness of fit with the data and for this reason it illustrated that the scale had a structural validity ($\chi^2=619.86$; $sd=274$, $p<.01$; $\chi^2/sd=2.26$; SRMR=0.057; RMSEA=0.065; CFI=0.90; IFI=0.90).

The result of the study revealed that there was a significant positive and intermediate relation at a level of .58 ($p<0.01$) between the scale of attitude towards family involvement and Teacher Multicultural Attitude Survey. Cronbach's alpha coefficient of internal consistency of the Scale of Attitude towards Family Involvement was found as .91 for attitudes supporting collaboration and .89 for attitudes preventing collaboration. The coefficient of internal consistency of the Scale of Attitude towards Family Involvement regarding the total points was calculated as .92. In light of these findings, it was affirmed that the scale was valid and reliable in measuring the attitude of the preservice teachers towards family involvement.

The scale developed in this study is regarded as a scale that meets the requirement of a measurement tool to be used in studies for determining the variables that may affect the preservice teachers' behaviour as well as the variables that may be affected from them. Moreover, this study is also crucial in emphasizing the importance of the placement of intermeddling to preservice teacher training programmes for changing the preservice teacher attitudes towards family involvement. Besides, implementation of the Scale of Attitude towards Family Involvement to larger sample groups in future studies will make a contribution to the validity and reliability of the scale. Additionally, the study will further contribute to the studies on teacher attitudes and provide the efficiency of education and training through implementing the scale on teachers working in the field.